

กระบวนทัศน์ใหม่ทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21

A new paradigm for measuring and evaluating learning in the 21st century

สิริมา หิมะเซ็น¹ และ ปรีชา สามัคคี²

Sirima Himasen¹ and Pricha Samakkhi²

ครู, โรงเรียนบ้านคอกม้า¹

Teachers, Bankhokma School¹

อาจารย์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

Lecturer, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²

E-mail: pupay220740@gmail.com¹

Received January 16, 2024; Revised March 12, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

ในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการสอนเป็นระยะ ๆ (formative evaluation) เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนมาใช้วิเคราะห์และตัดสินใจว่าการสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผลหรือไม่ (summative evaluation) นำผลการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการจัดลำดับ เลื่อนชั้นเรียนและพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป *กระบวนทัศน์ใหม่ของการวัดผลและประเมินผลในปัจจุบัน* ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์บนฐานของความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้นำพาสังคมโลกให้กลายเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนมีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายและองค์ความรู้ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการวัดและประเมินผลแบบเดิม วัดได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ เครื่องมือวัดไม่สอดคล้องกับผู้เรียน ทำให้ผลการวัดคลาดเคลื่อน ซึ่งการวัดและประเมินผลแนวใหม่เราควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างของผู้เรียนและวัดประเมินพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน วัดประเมินสมรรถนะ ศักยภาพ พัฒนาการผู้เรียน รู้และทำอะไรได้บ้าง เน้นการปฏิบัติจริง ใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย ให้สารสนเทศย้อนกลับ (feedback) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนสิ่งที่ประเมิน เราเรียกการประเมินแนวใหม่นี้ว่า *การวัดประเมินสภาพจริง*

คำสำคัญ : กระบวนทัศน์ใหม่ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

Abstract

In organizing teaching and learning every time The quality of students, teachers, and teaching processes should be periodically inspected (formative evaluation) to determine whether Do the learners have the qualities or behaviors that are desired in accordance with the objectives of the teaching and learning as specified? This measurement and evaluation process will provide information from teaching and learning to be used to analyze and decide whether such teaching has achieved results or not (summative evaluation). Use the decision results for the benefit of ranking. Promote classes and continue to improve teaching and

learning. The new paradigm of measurement and evaluation today amidst the rapid change in information in the globalization era based on the advancement of information technology has led the world society to become a borderless society with new technologies emerging rapidly. There is a lot of knowledge and it is constantly changing. There have been changes from the past due to traditional measurement and evaluation. Measurement is not consistent with the purpose Measuring tools are not consistent with the learners. causing measurement results to be inaccurate In this new measurement and evaluation method, we should take into account the students as important. Understand individual differences based on learner differences and measure and evaluate them together with teaching and learning. Measure and evaluate competency, potential, and student development What do you know and do? Focus on practicality Use a variety of assessment techniques Provide feedback to help develop student learning. to reflect what is assessed We call this new type of assessment. Measuring the actual condition

Keywords: new vision process Measuring, evaluating learning outcomes

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติโดยได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 –2579 มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทฤษฎีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 9)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาและการสอนในระบบการศึกษาทุกระดับ ผ่านขั้นตอนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียนโดยแต่ละสถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของเด็กนักเรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้และเนื่องจากการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นการแสดงความสามารถในภาพรวมที่ต่อเนื่องกัน เริ่มได้ด้วยการอ่าน การคิดวิเคราะห์จากสาระที่อ่าน และการเขียนสะท้อนความคิดที่ได้จากการอ่าน คุณครูจึงต้องควรทราบว่าเด็กนักเรียนแต่ละคนนั้นมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนตามตัวชี้วัดของแต่ละระดับชั้นหรือไม่ จำเป็นต้องประเมินจากผลงานที่เกิดจากการเขียน เพราะผลงานการเขียนจะเป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายที่จะปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดจุดหมาย สมรรถนะสำคัญของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับเป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็น

คนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก การวัดและประเมินผลจึงเป็นหนึ่งในหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่คล้ายเข็มทิศชี้ทางให้ครูเดินหน้า หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำหรับการวัดผลและประเมินผลในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมาย 1) สร้างความสมดุลในการประเมินผล 2) การนำผลการประเมินมาพัฒนา 3) การใช้เทคโนโลยีในการวัดผล 4) การประเมินตามสภาพจริงด้วยการประเมินที่หลากหลาย เช่น 1. ประเมินจากงานเป็นการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนจากงานที่ผู้สอนกำหนดถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามมาตรฐานด้วย บางคนอาจเรียกการประเมินจากการปฏิบัติงานซึ่งเป็นคำตอบที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ 2. บันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) / บันทึกสะท้อนความคิด (reflective journal) เป็นบันทึกที่ผู้เรียนนำเสนอด้วยวิธีการเขียนสะท้อนเกี่ยวกับประสบการณ์ การเรียนรู้ของตนเอง 3. การสัมภาษณ์ (Interview) / การสอบปากเปล่า (Oral) / การถามตอบเป็นการพูดคุยสนทนาหรือซักถามกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและอาจมีการกำหนดข้อคำถามที่วัดความรู้ 4. การอภิปราย (Discussion) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้ความสามารถเท่าเทียมกันควรมีการจดบันทึกการอภิปราย 5. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นเครื่องมือที่สะท้อนงานที่ลงมือปฏิบัติและเป็นงานที่ตรงตามสภาพจริงได้เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการประเมินระดับห้องเรียนที่รวบรวมงานต่าง ๆ ที่ผู้เรียนทำไม่ว่าจะเป็นรายงานการบันทึกย่อต่าง ๆ ผลงานต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น

การวัดผลและประเมินผลแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นการประเมินผลแบบ Constructivist assessment นิยมเรียกว่าการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic assessment) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism Theory ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ (Student-centered learning หรือ Experience Learning ด้วยมุมมองที่ว่าผู้เรียนที่“ผ่าน”ประสบการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแล้วย่อมมีความรู้ความสามารถแท้จริงในเรื่องนั้น ๆ และผู้เรียนที่ได้ “ลงมือทำจริง ๆ” โดยการ Learning by Doing มาแล้วย่อมสามารถสร้างคุณสมบัติให้พวกเขามีบุคลิกลักษณะที่คิดเป็นทำเป็นและสามารถแก้ปัญหาได้

ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคศตวรรษที่ 21 โดยมีขอบข่ายเนื้อหาจำนวน 8 ประเด็นประกอบด้วย 1) ความเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เข้าสู่กระบวนทัศน์ใหม่ทางการวัดและประเมินผล 2) ความหมายของการวัดและประเมินผล 3) ความสำคัญของการวัดและประเมินผล 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 5) ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง 6) วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 7) ประโยชน์ของการประเมินตามสภาพจริงและ 8) บทบาทของผู้ประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามสภาพจริงในยุคศตวรรษที่ 21 9) บทสรุป

ความเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เข้าสู่กระบวนทัศน์ใหม่ทางการวัดและประเมินผล

กระบวนทัศน์เก่าของการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) กระบวนทัศน์เดิมทางการศึกษาเชื่อว่า ความรู้คือสิ่งที่สั่งสมอยู่ในตัวของผู้สอน ดังนั้น การจัดการ เรียนการสอน จึงคือ การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ผ่านกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชา เป็นหลัก ผู้เรียนมีหน้าที่รับฟัง และจดจำในสิ่งที่บอกเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ “ข้อสอบ” จึงเป็นเครื่องมือหลักของการวัดผล เพื่อวัดว่า ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาที่ครูสอนได้มากน้อยเพียงใด โดยมีคะแนนเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และคนที่ได้คะแนนมากกว่า ก็คือ คนที่สามารถจำได้มากกว่าการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวมุ่งเน้นการสั่งสมความรู้ในเชิงความจำและการทดสอบความจำในเนื้อหาที่กำหนดเป็นหลัก จนลืมที่จะพัฒนาศักยภาพและทักษะในด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน นอกจากนั้นจะเห็นว่าการใช้ “ข้อสอบ” เป็นเครื่องมือในการวัดผลแต่เพียงอย่างเดียว นั้น ยังทำให้เป้าหมายของการศึกษาห่างไกลและผิดเพี้ยนไปจากเป้าหมายที่แท้จริงรวมทั้งยังได้ทำลายคุณค่าที่แท้จริงของการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนามนุษย์ไปอย่างน่าเสียดาย

กระบวนทัศน์ใหม่ของการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์บนฐานของความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้นำพาสังคมโลกให้กลายเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนมีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายและองค์ความรู้ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น

ผู้สอนจึงมิใช่แหล่งความรู้สมบูรณ์ (Absolute Source of Knowledge) และการท่องจำความรู้สำเร็จรูปในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้อีกต่อไป ความจริงดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการเรียนการสอนจากผู้สอนบอกความรู้ให้แก่ผู้เรียนมาเป็นการให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เองภายใต้สถานการณ์ที่ผู้สอนออกแบบไว้ตั้งนั้น กระบวนทัศน์ใหม่ของการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งให้ความสำคัญต่อ “กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน” และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นวิธีการที่นักศึกษายอมรับกันว่ามีประสิทธิภาพสูงในการให้การศึกษาและพัฒนาผู้เรียนเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้มีคุณลักษณะที่สำคัญ ๒ ประการ คือ (๑) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนและกลุ่มผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาวิชาและผู้สอน และ (๒) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) นั่นเอง ในส่วนของการวัดผลและประเมินผลในกระบวนการทัศน์ใหม่ คือ การวัดผลและประเมิน ต้องเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เน้นประสบการณ์จริง และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายที่เหมาะสมกับผู้เรียน ประเมินสมรรถนะ ศักยภาพ พัฒนาการผู้เรียน รู้และทำอะไรได้บ้าง ให้สารสนเทศย้อนกลับ (feedback) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนสิ่งที่ประเมิน

ความหมายของการวัดผลและประเมินผล

ความหมายของการวัดผล

Guilford (1954: 4) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นการจัดค่าตัวเลขให้แก่วัตถุหรือเหตุการณ์ โดยมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

Ebel (1965: 3) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นกระบวนการกำหนดจำนวนให้กับสมาชิกของสิ่งของหรือบุคคล

Smit & Adams (1966: 20) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นการรวบรวมข้อมูล ข้อความ หรือข่าวสารอย่างมีระบบ

Gronlund & Linn (1990: 5) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นกระบวนการให้คำอธิบายที่เป็นตัวเลขตามระดับที่แตกต่างกันแก่คุณลักษณะของแต่ละบุคคล

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์ (2543: 15) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นกระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัดโดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ศิริชัย กาญจนวสี (2556) ได้ให้ความหมายของการวัดไว้ว่า คือกระบวนการกำหนดค่าเป็นตัวเลขให้แก่สิ่งต่าง ๆ อย่างมีกฎเกณฑ์ การวัดสิ่งใดก็ตามจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ เครื่องมือ หน่วยการวัดและมาตรฐานเปรียบเทียบ

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการกำหนดค่าตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งที่ถูกวัดโดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ความหมายของการประเมินผล

การประเมินผล (Evaluation) ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด Guilford (1954: 5) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นการตัดสินคุณค่าของการกระทำ

กู๊ด (Good, 1959: 307) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการในการตัดสินความสำคัญของปรากฏการณ์อย่างหนึ่งกับปรากฏการณ์อีกอย่างหนึ่ง โดยใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้

กรีน (Green:1970: 15) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าข้อมูลที่ได้จากการวัดอย่างมีระบบ

กรอนลันและลิน (Gronlund & Linn, 1990: 5-6) ได้ให้นิยามว่าการประเมินผลเป็นการตัดสินค่าของผล ที่ได้โดยพิจารณาจากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์ (2543: 15) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการในการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อสรุปว่าสิ่งนั้นดี-เลวปานใด

ศิริชัย กาญจนวสี (2556) ได้นิยามว่าการประเมินไว้ว่า คือ กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน การประเมินจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “คุณค่า” ของสิ่งต่าง ๆ การประเมินสิ่งใดก็ตามจะต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผลจากการวัด 2) เกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3) การตัดสินคุณค่า

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่วัดโดยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาความหมายของทั้ง 2 คำนี้ จึงนิยามความหมายของคำว่า วัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้ กับสิ่งที่ถูกวัดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ความสำคัญของการวัดและประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนหนึ่ง ๆ ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการสอนเป็นระยะ ๆ (formative evaluation) เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตรงตามที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะพยายามทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และตัดสินใจว่าการสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผลหรือไม่ (summative evaluation) นำผลการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการจัดลำดับ เลื่อนชั้นเรียนและพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

การเรียนการสอนหากไม่มีการวัดและประเมินผลแล้วผู้สอนก็ไม่ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ไม่ทราบว่าจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ หากต้องการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหนอย่างไร เป็นต้น

ในปัจจุบันการวัดผลและประเมินผลการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการวัดและประเมินผลแบบเดิม วัดได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ เครื่องมือวัดไม่สอดคล้องกับผู้เรียน ทำให้ผลการวัดคลาดเคลื่อน ซึ่งการวัดและประเมินผลแนวใหม่เราควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างของผู้เรียนและวัดประเมินพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน วัดประเมินสมรรถนะ ศักยภาพ พัฒนาการผู้เรียน รู้และทำอะไรได้บ้าง เน้นการปฏิบัติจริง ใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย ให้สารสนเทศย้อนกลับ (feedback) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนสิ่งที่ประเมิน เราเรียกการประเมินแนวใหม่นี้ว่า *การวัดประเมินสภาพจริง*

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ในศตวรรษที่ 21 การประเมินผู้เรียนต้องสร้างความสมดุลในการประเมิน มีความครอบคลุม รอบด้านและตามสภาพจริง มีความเชื่อมโยงกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาแนวคิดที่สำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่ซึ่งเป็นทั้งเป้าหมายและลักษณะสำคัญของกระบวนการประเมิน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้สอนเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2560)

หากมองไปถึงการวัดและประเมินผลทางการศึกษา มีคำศัพท์สำคัญที่เกี่ยวข้อง 2 คำ คือคำว่า "การประเมินผล" (Assessment) และ "การประเมินค่า" (Evaluation) ซึ่งมักจะทำให้คนส่วนใหญ่นึกถึง "การทดสอบ" (Testing) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงประมาณครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การประเมินผลและการประเมินค่ามักนิยมที่จะใช้แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) ด้วยเหตุนี้ คนส่วนมากจึงมีแนวโน้มที่จะคิดว่าการประเมินผล การประเมินค่าและการทดสอบมีความหมายคล้ายคลึงกัน

สุวิมล ว่องวานิช (2556: 13) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการตัดสิน ความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ใน สภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริงโดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริง หรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง โดยการแสดงออกลงมือ กระทำ หรือผลิตจากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวัง และผลผลิตที่มีคุณภาพจะเป็นการสะท้อนภาพ เพื่อลอง ข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของ ผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด

นาตยา ปิลาธนนานท์ และคณะ (2556: 149) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่สามารถค้นหา ศักยภาพที่แท้จริงในตัวผู้เรียน เป็นการประเมินได้อย่างถูกต้องว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยต้องมีการเก็บรวบรวมและตรวจสอบความสามารถต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เน้นให้ผู้เรียนนำทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงในชีวิต

จินตวีร์พร แป้นแก้ว (2562) การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่สามารถค้นหาศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และหลักฐานที่แสดง ให้ทราบถึงการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนตาม สภาพความเป็นจริง สามารถประเมินได้อย่างถูกต้องว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง เน้นให้ผู้เรียนนำทักษะความรู้ ที่เกี่ยวข้องใช้สภาพการณ์ที่เป็นจริงในชีวิต

Ryan (2007: 1-2) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล และ หลักฐาน ที่แสดงให้ทราบถึงการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง สามารถบอกให้ผู้สอน ได้เข้าใจถึงระดับความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ของผู้เรียนว่าดีเพียงใด

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินที่สามารถค้นหาศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน

ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงนั้น เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการแสดงออกของผู้เรียน รายบุคคลผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย มุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งเนื้อหาสาระทั้งในภาพกว้างและภาพรวมของการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมาย สนองความต้องการ และเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ลักษณะสำคัญของการประเมินสภาพจริง คือ ภาระงาน (Tasks) ซึ่งต้องเป็นงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงในบริบทที่หลากหลาย เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) อย่างต่อเนื่อง รวมถึงกลยุทธ์ที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ ออกแบบการประเมินสำหรับระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันและมีลักษณะเฉพาะสำหรับผู้เรียนแต่ละบุคคล ตลอดจนให้สารสนเทศที่ช่วยสะท้อนความร่วมมือระหว่างนักเรียนและครู มีคำแนะนำในการประเมินที่มุ่งเน้นว่าผู้เรียนมีความรู้และสามารถทำอะไรได้

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินรอบด้านทั้งด้านกระบวนการในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และแรงจูงใจผ่านภาระงาน (Tasks) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการประเมินที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถเชื่อมโยงไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ดังนั้นในการประเมินตามสภาพจริงผู้สอนควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวัดประเมินให้ชัดเจน กำหนดสิ่งที่มุ่งวัดประเมิน พัฒนาการที่เกิดขึ้นหรือสมรรถนะที่แสดงออก ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีใด ใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วงเวลาที่วัดประเมิน การเข้าถึงข้อมูลที่มุ่งวัดประเมิน และเกณฑ์การประเมินเป็นอย่างไร

ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545: 159)

1. การวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีลักษณะสำคัญคือใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะ ประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำ ความรู้อะไรได้บ้าง

2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล

3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง สามารถพัฒนาข้อมูลได้

4. ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของ ผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่ 5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

สมนึก นนทิจันทร์ (2544: 72) และ สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรมณ์ (2545: 101-103) ได้กล่าวถึงลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงโดยสรุปแล้วดังนี้

1. เป็นวิธีการประเมินที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็น จริ่งแห่งโลกปัจจุบัน (Real World Situation)
2. เป็นวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ (Performance) เน้นกระบวนการ เรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Product) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio)
3. เป็นการประเมินการปฏิบัติงานในสภาพจริง เช่น นักเรียนเรียนการเขียนก็ต้องเขียนให้ผู้อ่านได้อ่านจริงมิใช่เรียนการเขียนแล้ววัดผลผู้เรียนด้วยการใช้แบบทดสอบวัดการสะกดคำหรือตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการเขียนหรือถ้านักเรียนเรียนวิทยาศาสตร์ก็ต้องให้นักเรียนทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ทำงานวิจัย หรือทำโครงการ เป็นต้น
4. การที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงความต้องการของแต่ละบุคคลนั้นวิธีการประเมินตามสภาพจริงจะเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวางแผนจัดการประเมิน
5. การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง ต้องคำนึงเสมอว่าหลักสูตร (Curriculum) การเรียนการสอน (Instruction) และการประเมินผล (Assessment) จะต้องไปด้วยกันโดยไม่แยกการประเมินออกไปต่างหาก
6. เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธี ตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อจะตรวจสอบคุณภาพงานของนักเรียน ดังนั้นการประเมินจึงต้องอาศัยหลักการที่ว่านักเรียนต้องมีภาระการทำงานหรือปฏิบัติ หรือแสดงออกเพื่อแสดงถึงความเข้าใจและแสดงออกถึงทักษะจากการเรียนรู้ตลอดจนการแสดงถึงกระบวนการหรือวิธีการที่นักเรียนใช้ ดังนั้นการประเมินตามสภาพจริง จึงครอบคลุมถึงการนำเสนอปากเปล่า การได้วาที การจัดแสดงนิทรรศการ รวมถึงการรวบรวมผลงานของนักเรียน แถบบันทึกภาพแสดงการปฏิบัติและการแสดงกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ งานสร้างและงานประดิษฐ์ต่าง ๆ การแก้ปัญหา การทดลอง หรือผลงานที่แสดงการสืบค้นหรือใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการสังเกตของครู แบบสำรวจการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของนักเรียน ตลอดจนการปฏิบัติงานกลุ่ม (Cooperative Group Work)
7. การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงจะใช้เครื่องมือหลากหลายในการวัดการปฏิบัติงานวันต่อวัน ของการเรียนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนแทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดอย่างเดียว เทคนิคการประเมินมักนิยมทำโดยการรวบรวมงานภาคปฏิบัติที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน เน้นพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ตามสภาพจริง พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นต้องทำในบริบทของความจริงในชีวิตประจำวัน (real-life context) ซึ่งเป็นพฤติกรรมจากกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน
8. การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงไม่เน้นประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่ให้ผู้เรียน ผลิต สร้าง หรือทำบางอย่างที่เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรอง การท างาน และการแก้ปัญหา
9. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ประเมิน “แก่นแท้” (essentials) ของการปฏิบัติมากกว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผยและรับรู้กันในโลกของความจริงทั้งตัวผู้เรียนเอง และผู้อื่น การให้นักเรียนรู้ว่าตนเองต้องทำภารกิจอะไรและมีเกณฑ์อย่างไร การเปิดเผยเกณฑ์การประเมินไม่ใช่เป็นการคดโกง ถ้าภารกิจนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง
10. การประเมินตนเอง (Self - Assessment) การประเมินตนเองมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติภารกิจจริง (Authentic Task) เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการทำงานของตนโดยเทียบมาตรฐานทั่วไป เพื่อวัดความก้าวหน้าของตนเอง ปรับปรุง หรือเปลี่ยนทิศทางการทำงาน เป็นการทำงานที่ตนเองเป็นผู้ชี้ว่าตนเอง ปรับปรุง จากแรงจูงใจของตนเอง
11. การนำเสนอผลงานเป็นลักษณะประการหนึ่งของการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดย ให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานต่อสาธารณชน การนำเสนอด้วยปากเปล่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่หยั่งรากลึก เนื่องจากนักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกของตนว่ารู้อะไรและนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้แน่ใจว่านักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อนั้น ๆ อย่างแท้จริง

วิธีการประเมินตามสภาพจริง

กมลวรรณ ดังชันการนนท์ (2549) ได้อธิบายไว้ว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นการบูรณาการทั้งความรู้และทักษะเข้าด้วยกัน ภายใต้ความจริงที่ว่าในการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนนั้น ความรู้และทักษะของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่จะประเมินในสภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของผู้เรียน วิธีการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงสามารถจำแนกได้เป็น 4 วิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมิน ภาคปฏิบัติ และการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

1. การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้สังเกตจะใช้ประสาทสัมผัสทางตา และทางหู เป็นสำคัญเพื่อรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะ พฤติกรรมการทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ตรงตามสภาพที่แท้จริง และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนในการสังเกตพฤติกรรมก้าวหน้าของผู้เรียนในการสังเกตพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนในชั้นเรียน ครูสามารถใช้วิธีการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการสังเกตครูผู้สอนอยู่ท่ามกลางกลุ่มผู้เรียนที่กำลังทำกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นการแสดงออกจริง ๆ โดยไม่มีการเสแสร้ง แล้วบันทึกข้อมูลจากการ สังเกตในระยะเวลาที่ใกล้ที่สุดกับการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดมากที่สุด

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ทั้งข้อมูลที่เป็นความรู้ ประสบการณ์พื้นฐาน ความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ความสนใจแรงจูงใจในการตัดสินใจและอื่น ๆ โดยครูผู้สอนจะสังเกตผู้เรียนแสดงการโต้ตอบ และคำสนทนาเหมือนกับผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศการเรียนการสอน แต่จะเปิดโอกาสให้เป็นพิเศษ กับผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการ การ แสดงออก และผลงานของผู้เรียน

3. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินเพื่อทดสอบทักษะและความสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยประเมินผ่านการทำกิจกรรมหรือปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกันกับสภาพจริง งานหรือปัญหาที่ผู้เรียนปฏิบัติมักจะมีวิธีการแก้ปัญหาหลายวิธีงานที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้หลากหลายทั้งความสามารถและทักษะตลอดจนนิสัยในการทำงานต่าง ๆ

4. การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้บรรจุกิจกรรมหรือผลงานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ เจตคติ ทักษะ ความพยายาม ความก้าวหน้า และพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียนด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมอย่างมีจุดมุ่งหมาย และมีระบบ มีจุดมุ่งหมายในการเลือกผลงาน เกณฑ์การประเมินผล และสะท้อนความคิดในกระบวนการ เรียนรู้ของผู้เรียน อันเป็นหนทางให้ผู้เรียนรู้จักคิดและเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ต่อไปได้

สรุปลักษณะและวิธีการของการประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่จะประเมินในสภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของผู้เรียน วิธีการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงสามารถจำแนกได้เป็น 4 วิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมิน ภาคปฏิบัติ และการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

ประโยชน์ของการประเมินตามสภาพจริง

1. ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ วิธีการประเมินคุณภาพผลงานของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้จักตนเองมากขึ้น
2. ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันในการพัฒนาทักษะทางวิชาการสังคม การแสดงออกในกระบวนการคิด วิเคราะห์และการสร้างสรรค์การปฏิบัติงาน
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับครู และมีโอกาสปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง
4. ผู้เรียนได้นำผลงานที่ตนนำเสนอในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด สามารถเพิ่มแรงจูงใจทางการเรียน ของผู้เรียนสูงขึ้น
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง
6. ทำให้เกิดความสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างนักเรียน ครูและผู้ปกครอง
7. มีความเที่ยงตรงสูง (Validity) สามารถประเมินความสามารถได้ตรงตามสภาพที่แท้จริง

8. นักเรียนลดความกังวลในการสอบ เพราะเป็นการบูรณาการความรู้ความสามารถ
9. มีการใช้ข้อมูลที่หลากหลายจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการปฏิบัติจริงทั้งโรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
10. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และผู้เรียนได้อย่างมีความสุข
11. ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เปลี่ยนชีวิตจริง รวมทั้งการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ไปสู่ชีวิตจริง
12. ประสบความสำเร็จในการเพิ่มพูนทักษะการเรียนการสอนได้มากขึ้น และสะท้อนความคิดเห็นของตนเอง รวมทั้งมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกัน

บทบาทของผู้ประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามสภาพจริงในยุคศตวรรษที่ 21

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินตามสภาพจริงมีหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และ ผู้ปกครอง ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาท ดังนี้ (กมลวรรณ ดงธนากานนท์, 2547)

1. บทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีบทบาทในด้านการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมมากที่สุดในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลซึ่งเป็นการบ่มเพาะความรู้ที่เป็นเจ้าของและความรับผิดชอบของครู ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องนโยบายการปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีความรู้และสามารถทำการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง วางแผนนโยบายในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ครูเข้าฝึกอบรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การประเมินตามสภาพจริงวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้จริง จากนั้นให้ครูที่ไปฝึกอบรมขยายผลจ่อ โดยให้ครูที่ไปฝึกอบรมเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และการอบรมให้ครูในโรงเรียนต่อไป นอกจากนี้ ผู้บริหารยังควรมีบทบาทในการสนับสนุนประมาณสำหรับการจัด ให้มีการประเมินตามสภาพจริง และยังคงควรมีบทบาทในการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลตามสภาพจริงให้ดำเนินไปมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด

2. บทบาทของครู ครูเปลี่ยนบทบาทจากที่เป็นผู้บอกความรู้ให้แก่ผู้เรียนหรือจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญ ไปเป็นเน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยครูเป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพการเรียนรู้ อันได้แก่กิจกรรม สื่อ และแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้เพื่อ สร้างความรู้ขึ้นได้ด้วยตัวเองตามความถนัด ความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีความสุข ครูต้องทำให้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนปกติ โดยบูรณาการการประเมินตามสภาพจริงเข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ครูควรให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม และชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจ เห็นคุณค่าของการ ประเมินตามสภาพจริงที่ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ครูควรจัดให้มีระบบบันทึกผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันวิทยาการทางด้านเทคโนโลยีก้าวหน้า ระบบการบันทึกผลจึงสามารถนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยให้สะดวกในการจัดกระทำและจัดเก็บข้อมูล เช่น การจัดแฟ้มสะสมผลงาน หรือการจัดทำฐานข้อมูลสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นผลประเมินหรือผลงานต่าง ๆ เป็นต้น บทบาทที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่งซึ่งควรตระหนัก คือ ครูนำผลการประเมินหรือสารสนเทศที่ได้จากการประเมินตามสภาพจริงไปปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพต่อไป

3. บทบาทของผู้เรียน ผลจากการปรับเปลี่ยนแนวการจัดการเรียนการสอนของครูจากการที่เน้นครูเป็นสำคัญไปเป็นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลมากขึ้นในกระบวนการประเมินตามสภาพจริง ผู้เรียนมีบทบาทในการตั้งเป้าหมายและเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองโดยตรง และสามารถประเมินตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง ตลอดจนสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้นต่อไป

4. บทบาทของผู้ปกครอง การประเมินตามสภาพจริงนำไปสู่การขยายขอบเขตการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจากที่เคยเป็นเพียงการประเมินในห้องเรียนอย่างเดียวไปเป็นการประเมินที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมด้วย (กฤติยา วงศ์ก้อม, 2547) กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลวานและพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย ไม่ร่อเพียงการบอกความรู้จากครูผู้สอนคอยให้กำลังใจผู้เรียนในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ผู้ปกครองควรสนใจรับทราบสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่รายงานโดยครูผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น

สรุป

เป้าประสงค์หลักที่สำคัญที่สุดของการเรียนการสอน ก็คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ซึ่งการที่จะทราบได้ว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจนเกิดเป็นทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งคุณธรรมที่ต้องการหรือไม่นั้นจำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ถ้าสามารถปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง หรืออาจจะให้ผู้เรียนไปปฏิบัตินอกห้องเรียน หรือที่บ้าน แล้วเก็บผลงานไว้ โดยอาจจะเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน แล้วครูเรียกมาประเมินภายหลัง *กระบวนการวัดผลและประเมินผล* ในปัจจุบันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์บนฐานของความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้นำพาสังคมโลกให้กลายเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนมีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย และองค์ความรู้ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการวัดและประเมินผลแบบเดิม วัดได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ เครื่องมือวัดไม่สอดคล้องกับผู้เรียน ทำให้ผลการวัดคลาดเคลื่อน ซึ่งการวัดและประเมินผลแนวใหม่เราควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างของผู้เรียนและวัดประเมินพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน วัดประเมินสมรรถนะ ศักยภาพ พัฒนาการผู้เรียน รู้และทำอะไรได้บ้าง เน้นการปฏิบัติจริง ใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย ให้สารสนเทศย้อนกลับ (feedback) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนสิ่งที่ประเมิน เราเรียกการประเมินแนวใหม่นี้ว่า *การวัดประเมินสภาพจริง* การประเมินตามสภาพจริงแสดงให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง การประเมินผลตามสภาพ จริงก็จะมีทางที่จะเกิดขึ้นตามมา การสอนที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด การประเมินสภาพจริง เกี่ยวกับการคิดของผู้เรียนก็ย่อมจะไม่เกิดการสอนที่ไม่เชื่อมโยงไปสู่โลกภายนอกหรือชีวิตจริงได้ก็ ย่อมจะมีการประเมินที่เน้นการท่องจำที่ไม่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน ดังนั้นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลตามสภาพจริงจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ตังธนภานนท์. (2549). การประเมินตามสภาพจริง. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย*, 34(3), 1-13.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤติยา วงศ์ก้อม. (2547). *รูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ กิตติศัพท์. (ม.ป.ป.). *การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2567. จาก (http://www.pvet.or.th/_files/data/data_OpbBnCac.pdf).
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2560). *วิธีการและเครื่องมือประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). *การวิจัยและการประเมินผล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- ศิริชัย กาญจนวสี, (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก นนทิจันทร์. (2544). *การเรียนรู้การสอน การวัดประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียนโดยใช้ portfolio*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรค์. (2545). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพัตรา ตระพิภาค. (2566). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 โปธิไทร-สารภี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(10).
- Good, C.V. 1959. *Dictionary of Education*. Ed.ed.New York: Mcgraw-Hill Co.
- Green, J.A. 1970. *Introduction to Measurement and Evaluation*. New York: Dodd Mesd.
- Gronlund, N. 1965. *Measurement and Evaluation in Teaching*. 4th ed. New York: Mcgraw-Hill.
- Guilford, J.P. 1954. *Fundamental Statistics in Psychology and Education*. 2th ed. Tokyo: McGraw-Hill Kodakusha.